

Souběh příjmů a dávek s důchodem

Bc. PETR GOLA

Příjemci starobního důchodu nebo invalidního důchodu v praxi často pracují nebo podnikají nebo pobírají některou další ze státních dávek. Za jakých podmínek mohou důchodci pracovat? Kdy mají a kdy nemají penzisté nárok na nemocenské, daňový bonus nebo mateřskou? Dosažení řádného důchodového věku není důvodem, proč ukončit pracovní poměr a žít pouze ze státního důchodu. Starobní důchodci mohou mít libovolně vysoké aktivní i pasivní příjmy, příjmové omezení se vztahuje pouze na předčasně důchodce do dosažení řádného důchodového věku. Podívejme se na vybrané životní situace, kdy mohou a nemohou penzisté k důchodu pobírat jiný příjem.

STAROBNÍ DŮCHOD A AKTIVNÍ PŘÍJMY

Řádní starobní důchodci mohou v praxi pracovat i na plný úvazek a mít nadstandardně vysokou mzdu. Rovněž ve výkonu samostatné výdělečné činnosti nejsou nijak limitováni. Výkon samostatné výdělečné činnosti se považuje za výkon vedlejší samostatné výdělečné činnosti, což mimo jiné znamená, že nemusí být při výpočtu sociálního pojištění a zdravotního pojištění dodržen minimální vyměřovací základ, jako je tomu při výkonu hlavní samostatné výdělečné činnosti. Předčasní důchodci však nemohou mít do dosažení řádného důchodového věku příjem zakládající účast na nemocenském pojištění, v praxi si tedy nejvíce přivydělávají ke svému předčasnému důchodu zaměstnáním na dohodu o provedení práce s hrubou měsíční odměnou 10 000 Kč a méně.

STAROBNÍ DŮCHOD A PASIVNÍ PŘÍJMY

Dosahované měsíční pasivní příjmy např. z kapitálového majetku, z nájmu nebo z prodeje nemovitostí nemají žádný vliv na pobíranou měsíční částku starobního důchodce. Starobní důchodci tedy mohou mít ročně velmi vysoké pasivní příjmy a k tomu budou nadále pobírat přiznaný státní starobní důchod. Pasivní příjmy nezakládají účast na nemocenském pojištění, a to bez ohledu na jejich výši. Předčasní důchodci tedy mohou mít např. libovolně vysoké příjmy z nájmu dle § 9 zákona o dani z příjmu a dostávat každý měsíc na účet předčasný důchod.

INVALIDNÍ DŮCHOD A PRÁCE

Při výkonu závislé činnosti nebo samostatné výdělečné činnosti jsou příjemci invalidního důchodu omezení svým zdravotním stavem, nikoliv legislativou. Zejména pro příjemce invalidního důchodu prvního a druhého stupně je vlastní příjem ze zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti velmi příznivý nejenom z důvodu zvýšení aktuální životní úrovně, ale i s ohledem na budoucí výpočet starobního důchodu. Vykonávaná práce v invalidním důchodu by měla svojí náročností, rozsahem a náplní odpovídat zdravotnímu stavu příjemce invalidního důchodu.

DAŇOVÉ SLEVY

Výpočet čisté mzdy, kterou dostávají zaměstnanci od svého zaměstnavatele na bankovní účet, je u pracujících starobního důchodce nebo invalidního důchodce obdobný

jako u ostatních zaměstnanců. Z hrubé mzdy se vypočítává sociální pojištění, zdravotní pojištění a daň z příjmu. Pouze při výpočtu zdravotního pojištění nemusí být dodržen minimální vyměřovací základ. Tato legislativní úleva se však využije jen např. při práci na zkrácený úvazek, kdy je hrubá mzda nižší než měsíční minimální mzda ve výši 14 600 Kč. Všichni pracující příjemci státního důchodu mají při podepsaném prohlášení k dani nárok na základní daňovou slevu na poplatníka ve výši 2 070 Kč měsíčně. Invalidní důchodci prvního a druhého stupně mají ještě nárok na slevu na invaliditu v částce 210 Kč a invalidní důchodci třetího stupně na slevu na invaliditu v částce 420 Kč měsíčně. Pobírání některého ze státních důchodů není rovněž automatickým důvodem pro nemožnost uplatnění některé další daňové slevy nebo nezdanitelné položky.

STÁTNÍ DŮCHOD A DAŇOVÝ BONUS

V případech, že uplatňované daňové zvýhodnění na děti je vyšší než vypočtená daň z příjmu, náleží daňový bonus ve výši rozdílu mezi daňovým zvýhodněním a vypočtenou daní z příjmu. Nárok na roční daňový bonus však má pouze daňový poplatník s ročními příjmy ze závislé činnosti nebo samostatné výdělečné činnosti alespoň ve výši šestnásobku minimální mzdy, což pro rok 2020 je částka 87 600 Kč. Starobní důchod ani invalidní důchod se tedy nehodnotí mezi rozhodné příjmy.

DŮCHOD A NEMOCENSKÉ

Pracujícím důchodcům náleží od 15. kalendářního dne pracovní neschopnosti nemocenské, přičemž výpočet nemocenského je shodný jako u ostatních zaměstnanců, nedochází k žádnému krácení z důvodu pobírání důchodu. Příjemci starobního důchodu a invalidního důchodu třetího stupně však mají nárok na nemocenské nejvýše po dobu 70 kalendářních dní, nejdéle do dne, jímž skončila doba zaměstnání. Po skončení zaměstnání nelze nemocenské pobírat.

DŮCHOD A PORODNÉ

Jednorázová státní dávka při narození dítěte – porodné – náleží, pokud rozhodný příjem posuzovaných osob je nižší než 2,7násobek životního minima, rozhodující je tedy pouze výše příjmu a i např. invalidní důchodci mohou mít na porodné nárok.

INVALIDNÍ DŮCHOD A MATEŘSKÁ

Maminky pobírající invalidní důchod mají při splnění zákonných podmínek nárok na peněžitou pomoc v mateřství neboli mateřskou, tj. při účasti na pojištění v den nástupu na mateřskou (nebo nástupu na mateřskou v ochranné lhůtě) a získání alespoň doby pojištění v rozsahu 270 kalendářních dní v posledních dvou letech. Souběh invalidního důchodu a mateřské je tedy možný, přičemž na mateřské může být při splnění zákonných podmínek i otec dítěte, např. při uzavření písemné dohody s matkou dítěte.

INVALIDNÍ DŮCHOD A RODIČOVSKÁ

Rodičovský příspěvek je netestovanou státní dávkou, na kterou má nárok rodič osobně a řádně pečující o nejmladší dítě v rodině do vyčerpání celkové částky rodičovského příspěvku, která činí 300 000 Kč (u vícečet 450 000 Kč). V závislosti na zvo-

lené délce pobírání se upraví měsíční částka rodičovského příspěvku, nejdéle lze rodičovský příspěvek pobírat do 4 let věku dítěte. Výplata rodičovského příspěvku navazuje na výplatu peněžitého příspěvku v mateřství, nelze současně pobírat mateřskou a rodičovský příspěvek. Jestliže nejsou splněny podmínky pro výplatu mateřské, tak se vyplácí rodičovský příspěvek ihned od narození dítěte. Během pobírání rodičovského příspěvku nelze pobírat ošetřovné na nemocné dítě.

DŮCHOD A PODPORA V NEZAMĚSTNANOSTI

Při splnění zákonných podmínek, mezi které patří zejména získání doby pojištění alespoň v rozsahu 12 měsíců v posledních dvou letech, mohou příjemci invalidního důchodu prvního a druhého stupně pobírat podporu v nezaměstnanosti. Invalidní důchodci třetího stupně však podporu v nezaměstnanosti pobírat nemohou. Stejně tak nemají nárok na podporu v nezaměstnanosti příjemci starobního důchodu. ■

Autor článku působil jako účetní-ekonom a finanční controler, v současnosti se věnuje publikační činnosti.

PŘÍSPĚVEK NA DIETNÍ STRAVOVÁNÍ PRO LIDI V HMOTNÉ NOUZI

Člověku, který trpí některými nemocemi, je v hmotné nouzi a má zvýšené náklady na zajištění své výživy, vzniká v souladu se zákonem o pomoci v hmotné nouzi nárok na zvýšení částky na živobytí, a to z důvodu dietního stravování. Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, uvádí částku, o kterou se může navýšit osobě částka na živobytí, a to u taxativně určených typů diet. Vyhláška zároveň specifikuje odbornost lékaře, který je příslušný vydat potvrzení o nutnosti dodržování příslušného typu diety.

Úřad práce ČR může navýšit částku na živobytí klienta z důvodu dietního stravování jak od měsíce podání žádosti, tak i v průběhu poskytování opakující se dávky, jestliže příjemce musí v důsledku změny svého zdravotního stavu dodržovat dietu.

Pokud člověk, který se dietně stravuje, o příspěvek na živobytí žádá, musí vepsat na formuláři „Žádost o příspěvek na živobytí“ do kolonky s názvem „Dieta“ slůvko „Ano“. Současně je třeba doložit vyplněný tiskopis s názvem „Potvrzení o nutnosti dietního stravování“, který žadateli potvrdí odborný lékař. Stejný postup platí i v případě budoucích či kojících matek. Formulář si musí klientka nechat potvrdit od svého odborného lékaře (gynekologa nebo pediatra), který vyznačí také platnost potvrzení.

Všechny změny, které přímo ovlivňují přiznání dávky, její výši a výplatu, jsou příjemci povinni Úřadu práce ČR nahlásit, a to nejpozději do osmi dnů. Potvrdí-li odborný lékař potřebu dietního stravování zpětně několik měsíců, postupuje Úřad práce ČR v souladu s ustanovením § 47 odst. 7 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Částku na živobytí může tedy navýšit až tři měsíce zpětně ode dne, kdy klient doložil vyplněný tiskopis. Pokud klient musí dodržovat více typů diet, zvyšuje se částka na živobytí pouze o nejvyšší obnos.